

יש לשים לב לשינויים קלים בהשוואה לפסוקים מקבילים בפרשות תרומה ותצוה (כמו תוספת וי"ו החיבור).

ב תַּעֲשֶׂה: העמדה קלה בת"ו תדגיש את הצירי שלא יישמע כמו פתח

ה יִבְיָאָה: קריאת הה"א בקמץ

ז מְאָדָּמִים: האל"ף בקמץ קטן

ברשימת כלי המשכן יש לשים לב להפרדת בין תיבות המסתיימות ומתחילות בוא"ו, כגון אֶת-

עֲמָדָיו וְאֶת-אֲדָנָיו.

התיבה 'את' תנוקד בצירי אם היא מוטעמת ובסגול כאשר היא מוקפת למילה שלאחריה.

כ וַיִּצְאֻ: הטעמה משנית על ידי מרכא ביו"ד

לה יד תְּרוֹמַת כֶּסֶף: טעם נסוג אחור לר"ש

לה לב וְלַחֹשֶׁב מַחֲשָׁבֶת: החי"ת הראשונה בשווא נח והשנייה בחטף פתח

לה כה חֲכָמַת-לֵב: החי"ת בפתח ולא בקמץ קטן כי הוא שם התואר ולא שם העצם. בפסוק לה

חֲכָמַת-לֵב החי"ת בקמץ קטן והמחליף ביניהם משנה משמעות

לה לא וַיִּמְלֵא אֹתוֹ: להיזהר מהפסוק המקביל בכי-תשא (לא ג): וַאֲמִלֵּא

לה לה חֲכָמַת-לֵב: חי"ת בקמץ חטוף ולא בפתח

לו ב לְקַרְבָּה: הקו"ף בקמץ קטן והר"ש בשווא נח על אף שהבי"ת אחריה רפה

לו ד אִישׁ-אִישׁ מִמֶּלֶאכֶתוֹ: במקף מרכא טפחא, לא במרכא תביר טיפחא כפי שמופיע בחלק מהדפוסים

לו ו אֶל-יַעֲשֹׂו-עֹד: העמדה קלה ביו"ד מפני הגעיה שם

לו ח שֵׁשׁ מִשְׁזָר: בשתי המילים חמש אותיות שיניות, צריך להיזהר שהזי"ן לא תיבלע פס' ט:ט: כאשר המילה 'אחת' מוטעמת באחד המפסיקים העיקריים, סו"פ, אתנח, זקף או סגול

אֶחָת, בשאר המקרים אֶחָת חוץ מפס' טז מִדָּה אֶחָת

לו יא לְלֹאֶת: געיה תחת הלמ"ד הראשונה והלמ"ד אחריה בשווא נע

לו יד לְאֵהָל: הלמ"ד בשווא נע ולא בקמץ

לו כז וְלִירְכָתִי: געיה תחת הוא"ו והלמ"ד בשווא נח¹ לשים לב כאן הכ"ף דגושה. בפסוק הבא היא רפויה

לו כח לְמִקְצַעַת: הצד"י בשווא נח. בִּירְכָתִים: כאן הכ"ף רפויה. עם זאת הר"ש בשווא נח

לו לד אֶת-הַבְּרִיחַ: הבי"ת בשווא, לא בקמץ (כפי ששגור בפי רבים)²

לז ג וַיֵּצֶק לוֹ: אין הטעם מונח נסוג אחור ליו"ד והצד"י רפויה

לז ט סִכְכִּים: הכ"ף הראשונה בשווא נע ולא בחטף כפי שמופיע בחלק מהספרים

¹ הובהר כבר שיש געיות הבאות בהברה סגורה.

² לא להחליף עם לוֹיְתָן נֶחֱשׁ בְּרִיחַ (ישעי' כז א)!!

לז טז הקשׁוֹת: שׁי״ן שמאלית

לח א וְחֹמֶשׁ-אַמּוֹת: העמדה קלה בחי״ת מפני הגעיה שם

לח ד כִּרְכָּבָו: הבי״ת אינה רפה אלא מודגשת בדגש חזק!

לח ה בְּאַרְבַּע הַקְצוֹת: יש להקפיד על הפרדת התיבות שלא יישמע לשון זכר 'בארבעה'

לח ח בְּמֵרָאֵת: הבי״ת בשוא והמ״ם אחריה רפויה³

לח כ וְכָל-הַיְתָדָת: הי״ד בשווא נח. וְלֶחָצֵר: העמדה קלה בלמ״ד להבחין בין מיודע (מנוקד בסגול) לבין לא מיודע (מנוקד בשווא)⁴

לח כא אֵלֶּה פְּקוּדֵי: אף על פי ששם הפרשה: פקודי, יש לזכור שכאן הפ״א רפויה. עֲבֹדַת

הַלְוִיִּם: אין געיא בה״א, גם אם בחלק מהחומשים מוסיפים געיא, השוא בלמ״ד נח

יְתֵדָת ... יְתֵדָת: הת״ו בשוא נח

לט ט עָשׂוּ-לָו: העמדה קלה בעי״ן מפני הגעיה שם

לט י וַיִּמְלְאוּ-בָו: הלמ״ד ללא דגש בשווא נח⁵ ואין להבליע את האלף שלאחריה, לא: וַיִּמְלֹו.

טוֹרֵי אֲבָן: טעם נסוג אחר לטי״ת. פְּטָדָה: הטי״ת בשווא נח והדל״ת רפויה⁶

לט יא וַיִּהְיֶה: הי״ד בקמץ⁷

לט יג וַיִּשְׁפָּה: הי״ד בקמף רחב הפ״א בצירי לא בסגול

ככלל, יש להיזהר בכל אותם מקומות בהם המקראות דומים זה לזה בין תרומה-תצווה לבין ויקהל-פקודי. אחד מהם הוא:

לט טו שְׂרָשְׁרַת: שְׂרָשְׁרַת גְּבֻלָּת אצלנו, לעומת שְׂרָשְׁרַת גְּבֻלָּת שבפרשת תצווה

לט ל אֶת-צֵיץ גִּזְר־הַקִּדָּשׁ: הנר״ן בצירי ולא בסגול

לט לד הַמֵּאֲדָמִים: אין געיא בה״א, ואין ספק שהמ״ם בשווא נח

לט מג וַיִּבְרָךְ: במלעיל, אין כאן נסוג אחר אלא, כל 'ויברך' שבמקרא במלעיל⁸

מ ד וַהֲעֵלִיתָ: העמדה קלה בה״א מפני הגעיה ובמלרע, הלמ״ד בצירי⁹

מ ט וַהֲיָה קִדָּשׁ: טעם נסוג אחר לה״א הראשונה

מ טו מִשְׁחָתָם: המ״ם בקמץ קטן

מ כט פֶּתַח מִשְׁכַּן אֶהְיֶה-מוֹעֵד: טעם טפחא בתיבת פֶּתַח

³ הקורא בפתח ודגש עלול להחליף משמעות (המראות של הנשים הצובאות, ולא שהמראות עצמן צובאות!).

⁴ לו הייתה הלמ״ד בשוא הוי״ו לפני היתה בקיבוץ: וְלֵ

⁵ אין בכוח המתיגה (מקל, דרבן) לעשות את השווא נע.

⁶ אין להניע את השווא על מנת להקל על ההגייה.

⁷ ברוב הספרים הה״א בחטף פתח, בתורה קדומה, על פי כן התיגאן, בחטף קמץ. אבל נוסחאותינו המסתמכות על

כתר ארם צובא – עיקר: וַיִּהְיֶה:

⁸ גם בצורת הפסק מוחלטת בזקף גדול הוא מלעיל והר״ש בסגול: וַיִּבְרָךְ כן הוא בחנוכת הבית ע״י שלמה מלכים א

ח יד/נה

⁹ במקומות אחרים במקרא הלמ״ד בחירק

מ ל לְרַחֲצָה: הרי"ש בקמץ קטן והחי"ת כמובן בשווא נח

מ לב ובְקִרְבָּתָם: בי"ת ראשונה בשווא נח והקו"ף בקמץ קטן. יִרְחֲצוּ: הטעם בחי"ת ומנוקד קמץ

מ לו ובְהִעָלוֹת: הבי"ת בשווא נח ויש להעמיד קלות את קריאת הה"א, יש לקרא: ובְ-ה-עלות

מפסיר שבת פרה במדבר יט:

ב וַיִּקְחוּ: וא"ו בשווא נע. אֶלֶיךָ פָּרָה: הפ"א רפויה

ז וְכַבֵּס: הבי"ת בסגול ולא בצירי, וכן בפסוק י. וְאַחֵר יָבֹא אֶל-הַמִּחְנֶה: טעם טפחא

בתיבת וְאַחֵר

יד בְּאֶהָל: הבי"ת בשווא

טז בְּחֵל-חֶרֶב: געיה בב"ת הראשונה

יח הֵיוּ-נָשִׁים: געיה בה"א. בַּעֲצָם: הבית פתוחה¹⁰. בְּחֵלָל: העמדה קלה בב"ת לציין מיודע

הפסרת שבת פרה יחזקאל לו טז:

יז וּבַעֲלִילוֹתָם: העמדות קלות בב"ת ובלמ"ד הראשונה, יש לקרא 'וב-עלי-לותם'

כ שְׂפָטָתִים: הטי"ת בשווא נח

כא בְּאֶמֶר: העמדה קלה בב"ת

כג בְּהַקְדִּישִׁי: הקו"ף בקמץ גדול ובדל"ת שווא נע. לְעִינֵיהֶם: כן צריך להיות, עדיין אפשר למצוא חומשים משובשים שכתוב בהם לעיניכם.

כה וּמִכָּל-גְּלוּלֵיכֶם: מרכא, כהטעמה משנית, תחת הלמ"ד הראשונה

כו וְרוּחַ חֲדָשָׁה: יש להקפיד על הפרדת התיבות (בין חי"ת לחי"ת)

כח וְהֵייתֶם: טעם נסוג אחור ליר"ד

לא וּמַעֲלִיכֶם: על אף הקושי, הלמ"ד הראשונה בשווא נח. וְנִקְטְתֶּם: געיה בקו"ף

לג הַחֲרָבוֹת: ה"א בסגול והחי"ת בחטף קמץ

לד הַנִּשְׁמָה: המ"ם בדגש חזק, מלשון שממה וכן הדבר בהמשך הפרק

לה וְהַנִּשְׁמֹת: בתוכנת הכתר הנז"ן בחטף פתח, יש לקרוא שווא נע ובכל מקרה, הנז"ן איננה דגושה

לז אֲדַרְשׁ: האל"ף בחירק

ראשון של ויקרא

יא וְאִם-מֶן-הַצֹּאן: יש להקפיד על הפרדת התיבות

לה ג לֹא-תִבְעֲרוּ אִשׁ בְּכָל מִשְׁכְּתֵיכֶם בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת רַאב"ע קצר: טעם לא תבערו - בעבור שאמר בפסח "כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש" (שמ' יב, טז), אסר

¹⁰אופייני לה"א הידיעה לפני עי"ן שבאופן חריג מנוקד בפתח

עשות מאכל הנפש בשבת, כי לא יעשה מאכל כי אם בהדלקת האש. והשם יכפיל שכר הגאון, שהשיב תשובות גמורות על הצדוקים האוסרים נר בשבת. ופעם אחת התחבר עימי אחד מהם, ואמרתי לו, שנעזוב דברי הקבלה (ראה מכיל' ויקהל שבתא א) ונרדוף אחרי הכתוב לבדו; אז שמח. ואשאלהו לאמר: מי אסר להדליק הנר בליל שבת אחר שקוע השמש? אז ענה ואמר: לא תבערו אש! גם אני ענית, כי הכתוב לא הזכיר הלילה, כי אם היום; וכן "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (וי' יב, ג) - לא נמול בלילה. אז ענה: "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד" (בר' א, ה) - שניהם נקראו יום, והערב קודם הבוקר. גם אני השיבותי, כי זה לא יתכן, כי הכתוב אומר "ויקרא אלהים לאור יום" (שם), ואיך יסתור דבריו לקרוא האור והחשך יום? וכבר פרשתיו (שם). וכתוב "לילה ויום" (מלכים א, ח, כט); "ויום ולילה" (בר' ח, כב); "שלושת ימים לילה ויום" (אס' ד, טז); "שלושה ימים ושלושה לילות" (שמואל א, ל, יב)? אז השיב: "מערב ועד (בנוסחא: עד) ערב תשבתו שבתכם" (וי' כג, לב). גם אני ענית, כי זה הכתוב הוא על יום הכיפורים לבדו; והראיה, שאמר "שבתכם", לשון יחיד, ולא אמר 'שבתותיכם', כמו "ואת שבתותי תשמרו" (וי' יט, ג); ועוד, כי השבת לא תקרא 'שבתכם' כי אם 'שבת ה', כמו "אך את שבתותי" (שם' לא, יג). רק יום הכיפורים נקרא כן; 'שבת שבתון הוא לכם" (וי' כג, לב), ולא מצאנו שאמר בו 'שבת לי'. ולמה אאריך, ופסוק "מערב ועד ערב" לא נאמר כי אם ביום הכיפורים, ובו כתוב "בתשעה לחדש בערב" (שם), והנה היום קודם הלילה; וכן "שנים ליום עולה תמיד. את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים" (במ' כח, ג-ד) - שהוא ערב כבוא השמש, כאשר הוא כתוב בפסח (ראה דב' טז, ו). אז השתבש הצדוקי, ואחר ימים בא אלי לאמר: הנה "כי כל אכל חמץ... מיום הראשון עד יום השביעי" (שם' יב, טו); גם "אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר" (דב' טז, ד)! אז ענית ואמרתי לו: גם בפסח כתוב "בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות" (שם' יב, יח), וכבר הזהיר על הלילה "על מצות ומרורים" (במדבר ט יא), ושב להזהיר מתחלת יום ראשון ועד יום השביעי בערב (ראה שם, יח); והעד, שלא אמר בשבת: 'ביום הששי בערב תשבתו', רק אמר משה לישראל ביום הששי: "שבתון שבת קדש ליי' מחר" (שם' טז, כג), ולא אמר: זה הערב הבא. גם "ביום הראשון לבקר" (דב' טז, ד) איננה ראיה, כי פירושו הוא: הבשר שתזבח בערב - לא ילין ממנו לבקר יום הראשון; והטעם, שלא ישאר ממנו עד בקר יום ראשון. אז הלך בחמת רוחו על נפשו (ע"פ יח' יג, יד). והנה הוא שב אחר חדרש אלי, והוא שמח וטוב לב, בעבור שמצא "היום הזה יום בשורה הוא" (מלכים ב, ז, ט), ושם כתוב "וחכינו עד אור הבקר"! אז ענית: כאילו אין יום? כי אם זה! והלא כתוב בתורה "ביום הכותי כל בכור" (במ' ג, יג) - ובחצי הלילה היתה מכת בכורים (ראה שם' יב, כט)! רק פירוש יום - על שני דרכים: האחד - ביום ובלילה; והשני - זמן ועת, כמו "והיה ביום ההוא" (יש' יז, ד); וכן "אתה עבר היום את הירדן" (דב' יט, א). והזכרתי אלה הדברים, בעבור שיוכל האדם המבין לפרש הכתובים לטעמים רבים; על כן אנחנו צריכים בדברי כל המצות לקבלה ומסורת ותורה שבעל פה, כאשר התחלתי בספר הזה (ראה הקדמתו לבראשית).

הערת הרב משולם ראטה ז"ל בספר מבשר עזרא

בפסוק לא תבערו אש, בפי' ויקהל יש חמש נוסחאות ומוזכרות באה"י ע"י מחוק"י ז"ס. במחוקק יהודה יש שלל חילופי נוסחאות, אבל לא נתבררה לי כוונתו.

לה ה' **כָּל נָרִיב לָבוֹ** ראב"ע קצר: **כל נדיב לבו** - כל מי שהוא נדיב מלבו; וכן "בגדול זרועך" (שם' טז, טז), והטעם: בגדול - בפתחות הבי"ת - שהוא "זרועך".
ראב"ע ארוך: ומלת **כל נדיב לבו** - זרה: **כל אשר לבו נדיב**; כמו "בגדל זרועך" (שם' טז, טז) - באזרועך הגדול; "זכר רב טובך" (תה' קמה, ז) - זכר טובך הרב.
ורבי ישועה אמר כי הו"ו נוסף, כמו "חיתו שדי" (תה' קד, יא).

ואמנם מצינו 'נדיב לב' בהמשך הפרשה (פס' כב) ובדברי הימים ב כט לא. והעיר הרב משולם ראטה ז"ל בספר מבשר עזרא הפוכים – ראב"ע עצמו מהפך ודורש פ' ויקהל פ' כל נדיב לב. יעו"ש וע"י לעיל. וע"י בכר.

לה יא יעקב עציון שבת בשבתו ויקהל-פקודי עה ואת-קרישיו

"פתחו את הספרים בקרש מספר 37". משפט כעין זה אינו מובן לדוברי העברית של ימינו – אך אם נחליף את המילה "קרש" ב"דף", הוא יישמע מקובל לחלוטין. אכן, לאמיתו של דבר "דף" הוא פשוט "קרש". בפרשות השבועות האחרונים אנו קוראים רבות על קרשי המשכן, ובתרגום אונקלוס החלופה הארמית לקרש היא "דף" או "דפא". הפסוק לו כ **וַיַּעַשׂ אֶת-הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכָּן** מיתרגם: "ועבד ית דפיא למשכנא".

א"ה: שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שסג התירו בלחי (פי' תרגום הקרש הקאחד (שמות לו, כא) לוחא חרא) ... אבל בתרגום אונקלוס מתורגם דפא.

גם בלשון חכמינו "דף" שימש במשמעות קרש. רבן גמליאל מספר שפעם ראה ספינה שנטרפה בים, והצטער על ר' עקיבא שהיה בה – אך כשהגיע ליבשה מצאו – "אמרתי לו: בני, מי העלך? אמר לי: דף של ספינה נזדמן לי, וכל גל וגל שבא עלי נענעתי לו ראשי". ר' עקיבא מצא דף של ספינה, היינו קרש, ובעזרתו הצליח לעבור את משברי הים ולהגיע ליבשה.

מדוע אפוא אנו קוראים לדפי הספר בשם זה? התשובה טמונה בצורת הכתיבה על המגילות בימי קדם. בתנ"ך, בכל פעם שבה כתובה המילה "ספר", הכוונה היא למגילה הנגללת ולא לספר שאפשר לדפדף בדפיו. כך למשל נאמר במדרש על המצווה המוטלת על המלך לכתוב לו ספר תורה: "על ספר – ולא על הלוח; על ספר – ולא על הנייר, אלא על המגילה, שנאמר 'על ספר'".

דרך הכתיבה במגילה היא בעמודות – שנקראו בזמן המקרא דלתות, על שם דמיוןן לדלת. כך מובא בספר ירמיהו לו כג לגבי מגילת הספר שנקראה בפני המלך יהויקים: **וַיְהִי כִּי קָרָא יְהוֹיָכִן שְׁלֹשׁ דְּלָתוֹת וְאַרְבָּעָה יְקִרְעָה בְּתֶעֱרֵר הַסֵּפֶר וַהֲשִׁלֹּךְ אֶל-הָאֵשׁ אֲשֶׁר אֶל-הָאֵח"ח**. שלוש דלתות פירושו שלוש עמודות (ויושם לב שאף המילה עמודה, כמו עמוד, מקורה בחפץ ממשי שצורתו מזכירה את הטור הכתוב שבמגילה).

כשם שנקראו העמודות בשם דלתות, כך גם נקראו בשם דפים, היינו קרשים – כקרשי המשכן הזקופים. כך יש להבין למשל את דברי הרמב"ם לגבי תפילין של יד: "כותבין אותן הארבע פרשיות בארבעה דפין על קלף אחד, וגוללו כמין ספר תורה מסופו לתחלתו". אין הכוונה שכותבים את הפרשיות בארבעה קלפים נפרדים, אלא בארבע עמודות על אותו הקלף.

מאוחר יותר, כשעברו אבותינו מהמגילה אל הספר הכרוך – עבר השם "דף" מכינוי העמודה אל הדפים המוכרים לנו, וה"עמוד" נבחר לשמש בתפקיד צדו האחד של הדף.

מאמר נוסף בענין זה מיעקב עציון שנתפרסם במקור ראשון.

התוספתא למסכת בבא מציעא [ב כא] מלמדת כיצד יש לנהוג כשאדם מוצא ספרים שאינם שלו ונוטלם למשמורת עד שיחזירם לבעליהם:

מצא ספרים – קורא בהן אחד לשלשים יום. ולא יקרא בהן את הפרשה וישנה, ולא יקרא בהן את הפרשה ויתרגם, ולא יקראו שלשה בכרך אחד, ולא יפתח בספר יותר משלשה דפין.

א"ה: ברייתא דומה מובאת בתלמוד בבלי ב"מ כט ב

תנו רבנן: השואל ספר תורה מחבירו הרי זה לא ישאילנו לאחר, פותחו וקורא בו, ובלבד שלא ילמוד בו בתחילה ולא יקרא אחר עמו [התוספתא אוסרת רק שלושה, המשנה ובריתא זו אסורים גם שניים]. וכן המפקיד ספר תורה אצל חבירו גוללו כל שנים עשר חדש, פותחו וקורא בו, אם בשבילו פתחו – אסור. סומכוס אומר: בחדש שלשים יום, ביטן שנים עשר חדש. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אחד זה ואחד זה שנים עשר חדש.

אם היינו מקריאים לקורא בן ימינו את שתי ההגבלות האחרונות – "ולא יקראו שלשה בכרך אחד, ולא יפתח בספר יותר משלושה דפין" – הוא ודאי היה מבין שאסור לדפדף יותר משלושה דפים בספר, וכן שאין לעיין בשלישייה בכרך הספר שנמצא.

ברם, הן המושג דף והן המושג כרך שינו את משמעותם ברבות השנים. בְּדִפְרָה על ספר, התוספתא לא עוסקת בספר כרוך כְּאֵלֶּה הנמצאים על מדפינו, אלא במגילה. כל הספרים שבתנ"ך ובדברי חז"ל הריהם מגילות (כך לשון המשנה במסכת סוטה פרק ב: "אינו כותב לא על הלוח ולא על הנייר ולא על הדפתרא אלא על המגילה, שנאמר 'בספר'"). הספרים הכרוכים המוכרים לנו, מִצְחָפִים בלשון ימי הביניים (שְׁאִילָה מערבית), הלכו ותפסו את מקום המגילות רק מימי הגאונים ואילך.

נחזור עתה לאדם שמצא את המגילה של חברו. מה פירוש "לא יפתח בו יותר משלושה דפין"? ובכן, דף במקורו הוא קרש, לוח עץ. בתרגום אונקלוס לפרשת תרומה, קרשי המשכן מתורגמים בקביעות במונח "דִּפְנָא". בלשון המשנה, בעקבות הארמית, דף הוא קרש, מדף¹¹ (כלים טו ב: "דף של נחתומין שקבעו בכותל"), ובהרחבה: יריעת חלוק (נגעים יא ט: "שני דפי חלוק שנראה נגע באחד מהן"). במגילת הספר, נתכנה כל טור של כתיבה בשם דף, בשל דמיונו לקרש העץ (בדומה למונח המקביל "עמוד", המאוחר יותר. וכבר בתנ"ך נקראו טורי הכתב על שם דמיונם ללוחות הדלת: "וַיְהִי כְּקֶרֶא יְהוָה שְׁלֹשׁ דְּלָתוֹת וְאַרְבָּעָה", ירמיהו לו כג).

הנה דוגמה קצרה לשימוש החז"לי במונח דף, מתוך מסכת סופרים המקבצת את הוראות הכתיבה התמה של ספרי התורה: "מניחין בין שיטה לשיטה כמלא שיטה, ובין תיבה לתיבה כמלא אות, ובין אות לאות כמלא שיער, ובין דף לדף כמלא גודל" (ויושם לב לכך שאף המילה תיבה שאולה מעולם החפצים הממשיים לשדה הכתב והמכתב). ע"כ דברי יעקב עציון נר"ו

א"ה: יש לציין שיש שפות שבהם במקום עמוד אומרים 'צד'. ואפשר למצוא בספרים מציינים מספר עמוד 'צד 37' למשל. הרב משולם ראטה ז"ל הוא מהנוקטים מילה זו.

שו"ת מגן שאול סימן ח ועי' חת"ס חיו"ד, וקריה נאמנה בקונטרס אחרון שנקרא רחובות קריה מהרב ר' מתתיה זלה"ה **צד 295**

שו"ת מלמד להועיל חלק ב (יורה דעה) סימן קיב ויעשו הטהרה כמ"ש בל"א בספר תוצאות חיים **צד /שתיים עשרה/ מספר /שלש/ ומספר /חמש/ עד /שמונה/ ובחלק העברי צד /מאה/ אות ג' עד ה'.**

שו"ת מלמד להועיל חלק ג (אבן העזר וחושן משפט) סימן לג עוד אזכור כאן שראיתי בספר Martyrologium des Nürnberger Memorbuches /ספר הזכרון לנירנברג/ **צד 84**

שו"ת מנחת יצחק חלק ה סימן כג ועי' בספר היקר ברורי המדות והשיעורין (**צד ל"ב**)

שו"ת מנחת שלמה תנינא (ב - ג) סימן כו וגם בספר לוח היובל (**צד 18**) כתבתי

שו"ת יביע אומר חלק ד - אורח חיים סימן כג ובשו"ת עמודי אש (סי' ב אות יז) בד"ה והנה, כ' וז"ל: ומצאתי לשני שרי צבאות ישראל הלא המה הרמ"ה והרשב"א בעל התוס' דס"ל בפשיטות דהבדלה ביום טוב הוי מדאורייתא, והוא בספר כתאב אל רסאיל **צד קמ"ח**.

באותן שפות השתמשו במילה 'עֲלָה' למה שנקרא אצלנו 'דף'.

בית יוסף אורח חיים סימן שמה ומ"ש וכן תל גבוה עשרה ורחב ארבעה על ארבעה. בפרק הזורק **עלה** ק' (ע"א): ג כותלים המקיפים רשות היחיד על גביהן רשות היחיד. כלומר ואפילו אין רחבים ארבעה והדין בעיא דאיפשיטא בפרק הזורק **עלה** צ"ט (ע"ב): ד וחוריהן רשות היחיד. פשוט בפרק קמא דשבת **עלה** ז' (ע"ב) חורי רשות היחיד כרשות היחיד דמו ופירש רש"י כותלי רה"י ובהם חורין כלפי רשות היחיד ויתבאר עוד בסימן זה אצל חורי רשות הרבים: ה ואיר רשות היחיד הוא רשות היחיד וכו'. גם זה שם **בעלה** ז' (ע"א) מימרא דרב חסדא: ו ואפילו כלי אם הוא גבוה עשרה וכו'. גם זה פשוט שם **עלה** ח' (ע"א) בשמעתא דכוורת שאם יש בה כדי לרבע ד' על ד' והיא גבוהה עשרה וזרקה לרשות הרבים פטור מפני שהיא רשות היחיד ואינה חפץ ולא מיחייב אלא אם כן זרק חפץ: ז ורשות הרבים הוא רחובות ושוקים וכו'. שרוחב רשות הרבים הוא ט"ז אמה פשוט בהזורק **עלה** צ"ט (ע"ב)

¹¹ המילה מדף עצמה משמשת היום במשמע שונה מאשר במשנה.

עדיין משתמשים במילה 'לעלעל' במובן 'לדפדף'.
יעקב עציון: יפה. יש גם צורה נדירה - טרף או טרב.
יש אצל רב נסים גאון - מניין הטרבים, במשמעות הדפים

סוף שמות: כִּי עֲנֵן הָ עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְלַיְלָה לַיְלָה בּוֹ

ראב"ע ארוך על פס' לה: ובעבור שמצאו בו כתוב "ואש תהיה לילה בו" (להלן, לח), ואמר "לכל מסעיהם" (ראה שם), גם כן יורה, כי פעמים שיסע הענן בלילה; והנה לא מצאנו כתוב שנסעו בלילה. והאומר זה יפרש "או יומם ולילה" (במ' ט, כא): יום אחד. והנה מה יעשה במלת 'מסעיהם', ולא אמר 'מחניהם'? רק פירושו: או יומם או לילה; כמו "ומקלל אביו ואמו מות יומת" (שמ' כא, יז). והוצרכתי לכל זה, בעבור שראיתי כתוב בתפלת משה על דבר המרגלים, "ובעמוד ענן אתה הולך הולך לפניך יומם, ובעמוד אש לילה" (במ' יד, יד). ראב"ע נוטה לפרש שנסעו גם בלילה, אע"פ שלא מצאנו על זה מלבד כאן ומרגלים.

הרב משולם ראטה בספר מבשר עזרא:

פיה"א שמות מי לילה "או יומם או לילה, כמו ומקלל אביו ואמו". וכן נחמי' ח' ט"ו.

ע"י א"ע בתר"ע או תהלים או ישעי' (?) הביא "וי"ו במקום או כמו מכה אביו ואמו". המקומות שמצאתי שראב"ע מביא לשון זו (ומכה אביו ואמו).

ויקרא ט יג ובדרך לא היה - או בדרך; וכן "ומכה אביו ואמו" (שמ' כא, טו).

דברים כד א וזהטעם: 'או מצא בה', כמו "ומכה אביו ואמו" (שמ' כא, טו).

תהלים סו יב ונהי' כמו הבאים באש או במים; כמו "מכה אביו ואמו" (שמ' כא, טו).

תָּן לַחֲכָם וְיִחְכְּמוּ עוֹד

אני מבקש מאוד ממי שיש לו הערות שלא ימנע מלשולחן אלי

הכתובת למשלוח: com.gmail@eliyahule

הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליונו מופיע

שם): <http://www.ladaat.net.il/ionotg.php>

מאמרנו מופיע **ונשמר** באוצר החכמה בפורום העלאת מאמרים

<https://mail.google.com/mail/u/0/#search/ff771febc5bf6a14/dvir>

אם אתה מתעניין

בהבטים הלשוניים של התורה

(לשון המקרא, המשנה, התלמוד וכו')

אתה מוזמן להרשם (בחנם)

לקבלת דוא"ל בנושאים לשוניים

בכתובת: maanelashon@gmail.com

☺ בוא להחכים את עצמך ואת שאר המכותבים ☺